

Ristitütar.

Ujalooline jutustus Gestimaa
Katoliku usu ajast.

Kirjutanud J. Järm.

Teine trükk.

Tallinnas, 1892.

R. Laurmann'i raamatukaupluse kulusga.

Дозволено Цензурою Дерптъ, 18. Февраля 1892 г.

Печатано въ типографіи Г. Матизена въ Ревелѣ, 1892 г.
Никольская ул., д. № 23.

Haks meest tuliwad furnuaiale. Ühe hana juures, mille künkas wärskelt mullast, jäiwad nad seisma, waatatiwad hana pääle ja õhkasiwad.

„Sumal, Issa pojule, Püha ristife!“ ütlesiwad siis mõlemad ja hakkasiwad laewama. Töö läks ruttu edasi, sest nad ei teinud mitte uut hauda, waid laewasiwad wana lahti, kuhu hilja maetud. Kui töö poole pääle sai, küsis üks teiselt:

„Kui palju sirataid ja said ka selle eest, et ise ära matšime?“

„Ei lugenud; aga palju ei olnud.“

„Mina sain wiiskümmend. Saab näha, kui kaua nad nüüd matmata peawad. Minul küll neile matseraha maksta ei ole.“

„Minul ka mitte,“ kostis teine. „Tehku mis tahawad. Löögu seina pääle mõi kiriku ukse külge. — Aga mis nad sulle pihtimise pärast ütlesiwad! Minule paniwad seda ka patuks, et ma olla naese ilma pihtimata lastnud ära surra. Teab seda nende Sumalat, mis ta kõik tahab. Mis ma mõisin teha, aga ma teda pihtida mõistnud.“

„Ei ma kuulnud pihtimise pärast sõnagi,“ rääkis teine. „Lapse hinge ikka lubawad ilma pihtimata wälja minna. Ta ep mõista weel rääkida. Millas ja ta ise pihtimas käisid?“

„Mina nende pihtimist tean,“ ümises küsitaw wastu ja wistas mulda wälja.

„Mina käisin kewadel suure-reedi nädalal,“ jeltas küsija ise edasi. „Kes tohtis minemata jätta. Ohwardati kirikus kõwaste, et need saada ära wannutud, kes pihtima ei tulla ja pattusid üles ei tunnistada. Rooma paap lubada need kõik turabile, kes ei pihtida. Käisin siis ikka ja rääkisin talle mis mõistsin.“

„Tont wõtku nende Rooma paabi ja pihtimise,“ pahandas teine, „mina neist ei küsi. Ühe ainja torra olen nende pihtilaua juures käinud, aga mis nad saiwad sest? Pooli asjugi ma ei rääkinud. Andeks andis siisgi. Rumal wafikas. Parema palun ikka meie wana jumalat; kui ta iga kord ta ei aita, aga ega ta minu käest ta nii palju ei nõua, nagu nende täitmata kotid. Küll neil meie pattude pääle filmad on, aga ise teewad põrgu tegusid. — Oh-oh! Juba first paistab.“

„Jah, juba ta neil warsti käes,“ tähendas teine. „Wõtku siis ja lugegu ja õnnistagu tudas tahawad, kui ilma rahata seda ostawad. Aga see on sinu oma, ta on suur. Ma katsun oma enne wälja saada, mul pihtkene.“

Jätame neid nende furnufirstusid kiskuma ja kuulame lähemalt, kes nad on. Nad on kats talumeest

Gestimaa Katoliku usu ajast. Üks nendest on oma naese, teine oma lapse ilma kirikliku õnnistamiseta maha matnud, osalt seepärast, et matuse raha maksmisest pääseda, osalt seepärast, et neil, nagu ka kõigel muul siit maa rahwal, Kristiusust weel wäga wähe tundmist oli. Nende tegu on ülematele ilmsiks saanud ja nad peawad oma furnud ise hawast üles wõtma, et need siis preestri läbi kristlikul kombel wõiks maha maetud saada ja et paganlik wiis mitte ei wõiks julgust wõtta.

Sarnast pagana wiisil matmist salajalt on meie maal Katoliku usu ajal mitmel pool ette tulnud, siis isearanis rohkestes, kui see uft siin esimestes aastasadades oli. Saadi niisugustest matmistest teatust, siis wõeti furnud ülesse ja pidiwad nad preestri ehk munga läbi kiriklikult maetud saama. Tallinna Dominika-neri kloostris mungad, kellede wastu kirikute waimulikud mehed, preestrid ja piiskopid wiha pidaswad, kaebawad ühes kirjas aastast 1422 ordomeistri Schwartzander'ile jelles asjas muu seas järgmist: Et kirikuid maal wähe oli, „siis olla palju lapsi ilma ristimata pidanud surema ja ka abielu rikkujad ilma trööstita ja ilma pihtimata hauda minema. Kui wae- sed Gestlased oma preestritele wähe raha maksnud, siis olla seda sagedaste ette tulnud, et need mitte ei olla tulnud surejatele waimulikt trööstti tooma. Ja kui siis talurahwas oma furnud ilma preestrita maha matnud, siis olla preestrid, ehk küll ise süüdlased, need wälja kaewada ja kiriku ukse külge ehk muidu kuhugi